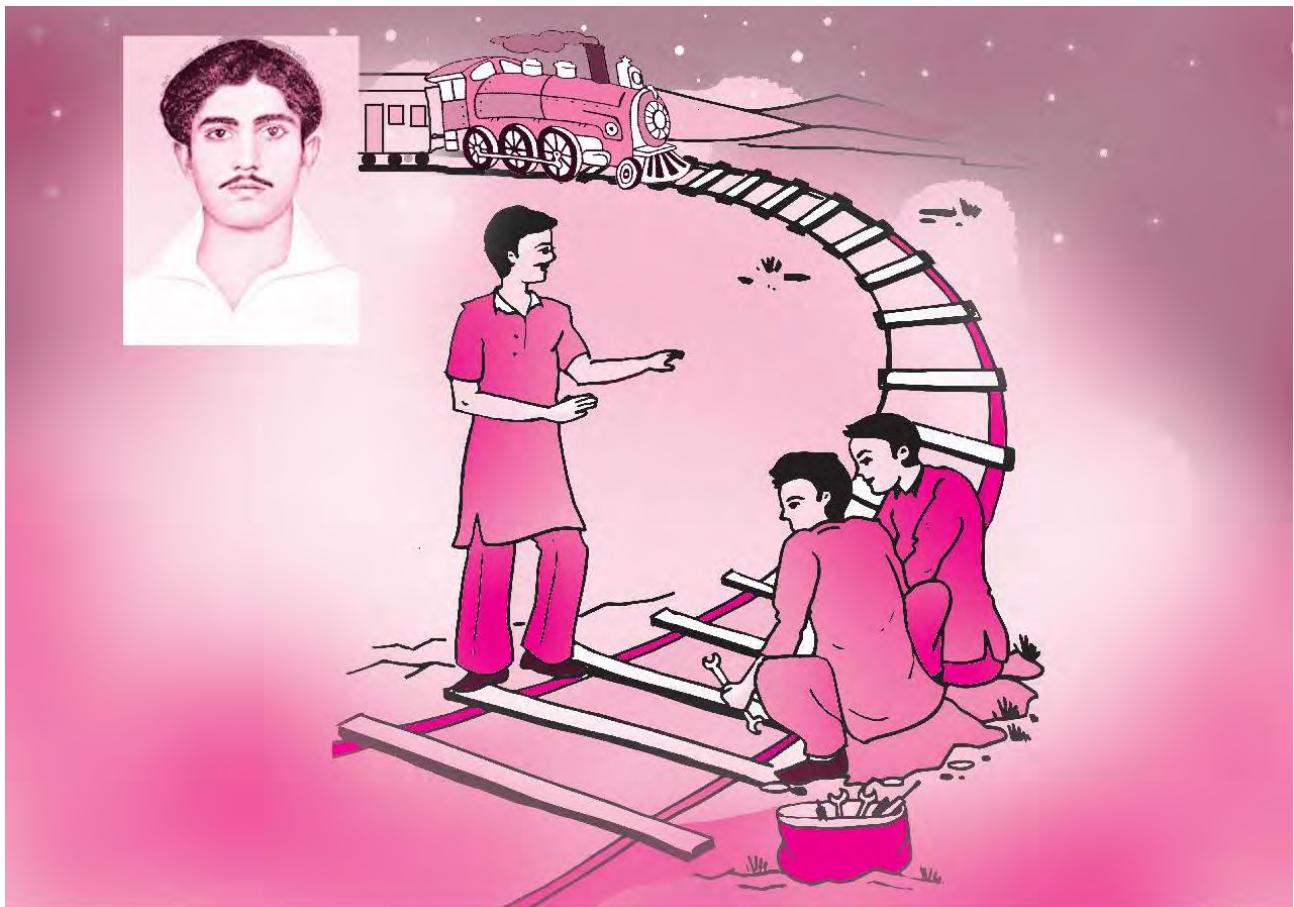

وطن لئه جان پي صدقى

”گوورڈن شرما ”گھايل“ (سنہ ۱۹۳۷ع) سنڌي بولي، ساهتيه تعليم، ڪلاٽ پترڪار جي ڪيتر ۾ پنجن ڏهاڪن کان سرگرم رهيو آهي. هن جا سنڌي هنديءَ ۽ ڪيترائي ڪتاب چپيل آهن. ”ميڙي چونڊي“ تي راشتريه سنڌي پاشا وڪاس پريشد (NCPSSL) پارت سرڪار طرفان سنہ ۲۰۰۰ع ۽ انعام مليل اٿس. هن ليڪ ۾ هيمنون ڪالائيءَ بابت ٻڌايو آهي.

ٻُڏو، پڙهو ۽ آدڪاري ڪريو.

استيچ تي جهڪي روشنی آهي. هڪ پاسي کان هڪ نوجوان آچي ٿو.
ساٿي ۱ : هي ديش بچائڻ جو قسم کائون ٿا. دشمن کي مِتائڻ جو قسم کائون ٿا. (ٻه دفعا)
(ٻئي پاسي کان هڪ بيو نوجوان آچي ٿو.)

ساٿي ۲ : او منهنجا پيارا وطن، پيارا وطن.
تو تان قربان قربان من جند ۽ جان. (ٻه دفعا)
ساٿي ۱ : آدا! اڃان هيمنون نه پهتو آهي.

ساتي ۲ : ضرور کا سازش سٽيندو هوندو.

او گهایل! هر هندواسيء کي اقرار اهوي کرڻو آ
هن ديش جي خاطر جيئڻو آ، هن ملڪ جي خاطر مرڻو آ.
(هڪ پاسي کان هيمون استيج تي اچي تو)

هيمون : پارت ماتا جي جئم. منهنجا ساتيو!
هائڻي وقت وجائي ڪونهي. ڏيان سان بُڏو.

ساتي ۱ : ها ها، آسيں تو سان گڏ آهيون. جيئن چونديں، تيئن ڪندا سين.

ساتي ۲ : حڪم ڪري هييون جان حاضر آهي.

هيمون : ڏيان سان بُڏو، آسان جي ديش واسين کي قتل ڪرڻ لاءِ انگريزن جي هڪ ٿريں هتيارن ئ بارود
سان پيريل اچ رات جو هنان لنگھڻ واري آهي.

ساتي ۱ : حڪم ڪري پيارا، تون ڇا ٿو چاهئين؟

ساتي ۲ : سکر جي هن ڪڙڪ سياري جي رات اسان کي ڏڪائي نه سگهنددي.

هيمون : هلو تم رٿيل رٿا موجب ملي اُن ٿريں کي ڪيرائي مُلڪي محبت جو مثال فائم ڪريون.

ساتي ۱ : قبول آ، قبول آ.

ساتي ۲ : فِش پليتس ڪيڻ لاءِ هٿوڙو ئ پانو لڪائي آندا آٿم.

هيمون : پوءِ دير ڇا جي؟

(تئي ڄڻان هڪ پاسي ويهي ڪم کي لڳي وڃن ٿا. نڪ نڪ جو آواز اچي تو)

هيمون : سکر پُراٽي ۾ سکر بسکوت فيڪوري جي آس پاس گھڻو ڪري انگريز پوليس وارا پھرو ڏيندا
رهندا آهن. ان ڪري ساودا ان رهجو.

ساتي ۱ : مهاتما گانديء چيو آهي ”ڪرو يا مرو“

ساتي ۲ : ”سرفروشي ڪي تمنا آب هماري دل ۾ هئ، ديکنا هئ زور ڪتنا بازوئي قاتل ۾ هئ!“

هيمون : شاباس ساتيو!

تنهنجي رکشا لاءِ ماتا ڪيترن، پنهنجي سَ سان اچ بُڏو آهي ڪفن.

(وري نڪ نڪ جو آواز بڏڻ ۾ اچي تو)

(اوچتو هڪ پاسي کان ٿارچ جي روشنی تنهي تي پوي ٿي)

هيمون : مونکي ڏيو هٿوڙو ئ پانو، گم ٿي وجو جلدي، هيء مشعال اُجھامڻ نه ڏجو.

(ٻئي ساتي هڪ پاسي هليا ٿا وڃن)

(هيمون پنهنجو ڪم ڪندو ٿو رهي. اوچتو هڪ پاسي کان هڪ پوليس وارو آچي تو)

- پولیس : خبردار، شیطان! جي پچھن جي کوشش کئی اٿئی. آندا بُکیون ڪیدی ڇڏیندو سانء.
- هیمون : آزادی گهرجي ماڻهن جي، آزادی پیاري پارت جي آزادی سپني ڏرمن جي، آزادی پیاري پارت جي.
- پولیس : خاموش! بدمیز، خبر پوئی ٿي ته ڪنهن جي سامهون بکواس ڪري رهيو آهين؟
- هیمون : سُوري جن جي سیچ مَرْطُّ تنيں مشاهدو جناب، ارمان صرف ان ڳالهه جو اٿم ته هندستانی هوندي به اوهان فرنگين جي طرفداري ڪري رهيا آهي. توهان کي لڄ آچڻ گهرجي.
- پولیس : اي چوڪرا! تون مونکي ٿونصیحت ڏين؟ نیڪآهي، تو وانگر مان به هندستانی آهي. سچ سچ ٻڌاء توسان گڏ بیا ڪير هئا؟ مون سندن آواز ٻڌو هو.
- هیمون : (کلندي کلندي) مون سان گڏ ڪير هئا؟ چڻا چالاڪ سپاهي ٿا لڳو. هت مان، فقط مان ئي هوس ئه اوهانجي سامهون به آهي. منهنجا ساثي ته هي ۽ هٿوڙو ۽ پانو آهن.
- پولیس : ڪوڙنہ ڳالهائی جوان! سڀ سزاًون معاف ڪرائي ڇڏيندو سانء، منهنجو مطلب آهي، گرفتاريء کان به چُتي پونديں.
- هیمون : ڪيڏي نه وڏي دل ٿا رکو، آخر آهي توهين به هندستانی نه؟
- پولیس : منهنجو وقت برباد نه ڪري. سچ ٻڌاء. تنهنجي عمر تي قیاس تو آجي، نه ته قاسيء کان بچي ڪين سگهنددين.
- هیمون : قاسي! قاسي سزا آهي يا انعام؟ ڇا ڀڳت سنگهه کي ڀلائي چڏيو اٿو. مون جهڙن ناچيز ديش پڳتن لاءِ قاسي، سزا نه پر آنمول سوغات آهي.
- پولیس : هنيلا نوجوان! پنهنجي آبي آمٿن جو خیال ڪر، يار دوستن تي ڇا گذرندي اُن تي ويچار ڪري.
- هیمون : آفيسر منهنجي ڳالهه بُڌي ڇڏ. منهنجي ماء پيء ۽ لاءِ ديش جو هر نوجوان هيمون سمان رهندو. منهنجي خون جي قطرى قطري مان هڪ نئون هيمون جنم وٺندو. هاڻي ٻڌاء ڪٿي پهچندا تنهنجا خودغرض حاڪم؟
- پولیس : آخرین موقعو ڏيانء ٿو. سچ ٻڌاء ته توسان گڏ بیا ڪير هئا؟ نه ٻڌائيندي ته هٽڪڙيون هطي قيد جي اونداهي ڪمرى ۾ ڦتو ڪرائي. ڦتو ڪرائي.
- هیمون : (زور زور سان کلندي) آڪتوبر ۱۹۴۲ جي ۲۳ تاریخ رات جو اونداهيء ۾ ٿواب جهڙو ڪم ڪرڻ لاءِ قيد جي اونداهي ڪوثرى... مزو اچي ويندو.
- هیمون : (هال ۾ وينل سپني ماڻهن کي پرئام ڪندي) او ماتائين جا لال اُٿو، او پارت ديش جا پال اُٿو. آزاديء جا رکپال اُٿو، او هر دشمن جا ڪال اُٿو. ونديء ماترم، پارت ماتا جي جئڻ.

(پردو ڪري ٿو)

نوان لفظ

سۇرېي - ۋاسىي.	أْجهاڭىن - وسامەن.	إقرار ڪرڻ - آنجام ڪرڻ.
خود غرض - مطلبىي، سوارچىي.	سوغات - سوکڙىي.	قياس ڪرڻ - دىيا ڪرڻ.

أَپياس

سؤال. ۱. ھىئين سوالىن جا جواب ھك يا بىن جملن ھل لکو.

- ۱) ھيمون ئە سندس ساقىن گىچى گەھرچى رقا رتى؟
 ۲) پوليس وارو ھيمون ئە كىنەن جو خيال ڪرڻ لاءِ چوي ٿو؟
 ۳) ھيمون، پوليس وارى كى پىنهنجى ساقىن جا گەھرزا نالا بىدايا؟

سؤال. ۲. ھىئيان چىلا كىنەن، كىنەنكى چىا آهن؟

- ۱) "ھى دىش بچائىن جو قىسىم كائون تا؟"
 ۲) "ھاڻي وقت وجائىن ڪونھىي."
 ۳) "فِش پليتس ڪىدىن لاءِ هتوڙو ئە پانو لِكائى آندا آتم."
 ۴) "خبر پوئى ٿي تە كىنەن جي سامەنون بکواس ڪري رهيو آھين؟"
 ۵) "ڪىدڻي نە وڏي دل تا رکو."

سؤال. ۳. ھىئين لفظن جا خىد لکو.

دشمن، نوجوان، آزادى، چالاک، سچ

سؤال. ۴. ھىئين اصطلاحن جي معنى لىكى جملن ھل ڪم آئىي.

إقرار ڪرڻ، قياس ڪرڻ، روانو ٿيٺ

سؤال. ۵. ھىئيان لفظ ڳالهائى موجب سچاڻو.

ھاڻي، شاباس، ھل، پارت، سکر

سؤال. ۶. ھىئين لفظن مان صفتون ناهيو.

خبر، پيار، سچ، اچ، گھٹا ئى

سؤال. ۷. ھيمون ئە كى پوليس وارو چو پڪڙي وي؟

پورك أَپياس

(ا) ايكانكى تى آذار رىندڙ مشفوليون.

(الف) هيٺ ڏنل لفظن لاءِ ساڳىي ئە معنىي وارا لفظن لکو.
 لچ، برباد، پيلائي، قطرىي قطرىي، جوش
 (ب) جوڙا ملايو.

جند ئە جان	سۇرېي جن جي سچ
لگىنگىي هر برس مىلىي	آزادىءَ جا رکپال اُڭو
مرط تىنин مشاھدو	شهيدون ڪي چتائون پر
او هر دشمن جا ڪال اُڭو	تو تان قربان

(ب) "ضرور ڪا سازش ستينندو هوندو."

- ١) اها ست ڪنهن، ڪنهنکي چئي آهي؟
- ٢) ڪنهن بابت چيل آهي؟
- ٣) ضرور لفظ بدران پيو مناسب لفظ ڪم آڻي جملو وري لکو.
- ٤) ست مان ضمير ڳولهيو.

(٢) هيٺ ڏنل آزاديءَ جي پراونن بابت ڄاڻ حاصل ڪري ڪلاس ۾ ٻڌائڻ لاءَ چئو.

- (٣) سائي کي سهي ڪون، بکي کي ڏي ڪونه. اها چوڻي سمجھايو.
- (٤) ماستر شاگردن کي الڳ الڳ ڪردار ڏيئي ڏنل ايڪانکي ناڳ جي روپ ۾ ڪلاس ۾ پيش ڪرڻ لاءَ چوندو.

پاڻ ڪريان - پاڻ سڪان

ا، ڪ، بد، اڻ، غير

اهي اکر اڳياڙين جي روپ ۾ ڪم آڻي ضد ڻاهي سگهيا آهن.

مثال :-

